

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ**

Ερ. Φ.: 186

Ταχ. Δ/ση: Μπουμπουλίνας 20-22
Ταχ. Κώδ : 106 82
Τηλέφωνο : 2131322-361, 363,604
Fax : 210-82.01.426
Email : atneke@culture.gr

ΠΡΟΣ: Βουλή των Ελλήνων
Δ/ση Κοινοβουλευτικού Ελέγχου
Τμήμα Ερωτήσεων
ΚΟΙΝ: Όπως πίνακας αποδεκτών

Θέμα: Απάντηση στη με αριθμό πρωτοκόλλου 4872/29.4.2026 Ερώτηση με θέμα:
«Το αποτύπωμα του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας στον Νομό Λακωνίας».

Σε απάντηση της με αριθμ. πρωτ. 4872/29.4.2026 Ερώτησης της Βουλευτού κας Παναγιώτας Γρηγοράκου, και σύμφωνα με τα στοιχεία που έθεσαν υπόψη μας οι αρμόδιες Υπηρεσίες, σας γνωρίζουμε τα εξής:

Το Υπουργείο Πολιτισμού δεν είναι απλός δέκτης πιστώσεων του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, αλλά φορέας αυτοτελούς και εγγενούς αναπτυξιακής δυναμικής, μηχανισμός προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς της χώρας και βελτίωσης της ποιότητας ζωής των πολιτών. Σήμερα, με ευρωπαϊκούς, κυρίως, πόρους, του ΕΣΠΑ και του Ταμείου Ανάκαμψης, το ΥΠΠΟ υλοποιεί το μεγαλύτερο πρόγραμμα έργων πολιτιστικών υποδομών και δράσεων, με περισσότερα από 1900 έργα, συνολικού προϋπολογισμού 1,30 δισ. ευρώ. Μόνο από το Ταμείο Ανάκαμψης χρηματοδοτούνται 210 έργα συνολικού προϋπολογισμού 610 εκατομμυρίων. Πρόκειται για τους περισσότερους πόρους, που διέθετε ποτέ, για ανάλογο χρονικό διάστημα, το ΥΠΠΟ, και οι οποίοι αξιοποιούνται στο έπακρο. Έργα και δράσεις που καλύπτουν κάθε πτυχή του Πολιτισμού και αφήνουν απτά αποτελέσματα σε όλη την επικράτεια.

Αναφορικά με την Περιφερειακή Ενότητα Λακωνίας, από το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας “Ελλάδα 2.0” χρηματοδοτήθηκε μία σειρά έργων, τόσο αυτοτελών σε αρχαιολογικούς χώρους και μνημεία, όσο και στο πλαίσιο οριζόντων έργων, που αφορούσαν στο σύνολο της επικράτειας. Ειδικότερα:

Α. Αυτοτελή έργα σε αρχαιολογικούς χώρους και μνημεία της Περιφερειακής Ενότητας Λακωνίας:

1. Το έργο με τίτλο «Πυρόσβεση Αρχαιολογικού Χώρου Μυστρά» (κωδικός ΟΠΣ ΤΑ 5150035) εντάχθηκε με την υπ’ αρ. 7458/18.01.2022 Υ.Α. στο Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, στο πλαίσιο της Δράσης 16433 - Προστασία πολιτιστικών μνημείων και αρχαιολογικών χώρων από την κλιματική αλλαγή με συνολικό προϋπολογισμό 4.200.000,00€. Το έργο έχει ολοκληρωθεί.

2. Το έργο με τίτλο «SUB 1.2.2 Προμήθεια και εγκατάσταση αναβατορίου ατόμων για το κάστρο της Μονεμβασιάς και συνοδά έργα» (κωδικός ΟΠΣ ΤΑ 5198124) εντάχθηκε με την υπ’ αρ. 185395/19.12.2022 Υ.Α. στο Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, στο πλαίσιο της Δράσης 16735 - Αξιοποίηση της τέχνης ως συνταγογραφούμενης θεραπείας για την προαγωγή της κοινωνικής συνοχής και ενεργοποίηση της «Ασημένιας Οικονομίας», με συνολικό προϋπολογισμό 6.800.360,00€. Το έργο, κατόπιν της υπ’ αριθμ. 553624/11.11.2022 Υ.Α.

Σύμφωνης Γνώμης του Υπουργείου Πολιτισμού κατά το άρθρο 10 του ν. 4858/2021, υποβλήθηκε προς ένταξη από τον Δήμο Μονεμβασίας, ο οποίος αποτελεί και τον φορέα υλοποίησης του κύριου Υποέργου. Για την υλοποίηση του έργου υπογράφηκε στις 18/3/2023 σχετική Προγραμματική Σύμβαση μεταξύ του ΥΠΠΟ, της Περιφέρειας Πελοποννήσου, του Δήμου Μονεμβασίας και του Αναπτυξιακού Οργανισμού «Πάρωννας Α.Ε.». Το έργο περιλαμβάνει τα εξής υποέργα:

Υποέργο 1: «Προμήθεια και εγκατάσταση αναβατορίου ατόμων για το κάστρο της Μονεμβασίας» με φορέα υλοποίησης το Δήμο Μονεμβασίας.

Το υποέργο έχει προϋπολογισμό 5.754.468,00€ και ο αρχικός προγραμματισμός ολοκλήρωσης, μετά τη συμβασιοποίησή του, ήταν η 31η.12.2025. Εντωμεταξύ, και καθώς είχαν κατατεθεί στο ΣΤΕ αιτήσεις τοπικών φορέων για την ακύρωση της ένταξης του έργου, δυνάμει της υπ' αρ. 94/2025 Απόφασης της Επιτροπής Αναστολών του Συμβουλίου της Επικρατείας, στις 04.07.2025 ανεστάλησαν οι σχετικές εργασίες. Οι εργασίες συνεχίστηκαν μετά την έκδοση των υπ' αριθμ. 6 και 7/2026 αποφάσεων του Συμβουλίου της Επικρατείας, με τις οποίες απορρίφθηκαν οι Αίτησης Ακύρωσης του έργου, καθώς κρίθηκε νόμιμη η εγκατάσταση εναερίου αναβατορίου στην Άνω Πόλη της Μονεμβασίας. Δεδομένων των καθυστερήσεων που προέκυψαν λόγω των δικαστικών εμπλοκών, με την υπ' αριθμ. 43/26.03.2026 Απόφασή του, το Δημοτικό Συμβούλιο του Δήμου Μονεμβασίας έχει εγκρίνει την παράταση του χρονοδιαγράμματος της εν λόγω σύμβασης έως τις 30.06.2026.

Υποέργο 2: «Διαμόρφωση δικτύου περιήγησης στην Άνω Πόλη Μονεμβασίας», με αντικείμενο τη διαμόρφωση δικτύου διαδρομών περιήγησης στην Άνω Πόλη. Το υποέργο υλοποιήθηκε από την Εφορεία Αρχαιοτήτων Λακωνίας, με συνολικό προϋπολογισμό 634.360,00 €, και ολοκληρώθηκε στις 31.12.2025.

Υποέργο 3: «Αποκατάσταση της ανωδομής του τμήματος τείχους της Άνω Πόλης της Μονεμβασίας στη θέση άφιξης του αναβατορίου», με αντικείμενο την αποκατάσταση της ανωδομής του τμήματος τείχους της Άνω Πόλης της Μονεμβασίας στη θέση άφιξης του αναβατορίου και φορέα υλοποίησης τη Διεύθυνση Αναστήλωσης Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Μνημείων. Συμβασιοποιήθηκε, κατόπιν διαγωνιστικής διαδικασίας, στις 5.2.2024 με το ποσό των 396.024,80€ και οι προβλεπόμενες εργασίες ολοκληρώθηκαν τον Δεκέμβριο του 2024.

3. Το έργο με τίτλο «SUB.1.2.7 Αποκατάσταση κεντρικού λιθόστρωτου οδικού άξονα κυκλοφορίας του αρχαιολογικού χώρου του Μυστρά» (κωδικός ΟΠΣ ΤΑ 5150035) εντάχθηκε με την υπ' αριθμ. 14991/31.01.2023 Υ.Α. στο Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, στο πλαίσιο της Δράσης 16735 - Αξιοποίηση της τέχνης ως συνταγογραφούμενης θεραπείας για την προαγωγή της κοινωνικής συνοχής και ενεργοποίηση της «Ασημένιας Οικονομίας» με συνολικό προϋπολογισμό 700.000,00€. Το έργο ολοκληρώθηκε στις 31.12.2025.

Β. Έργα σε αρχαιολογικούς χώρους και μνημεία της Περιφερειακής Ενότητας Λακωνίας στο πλαίσιο οριζόντων έργων:

1. Στο πλαίσιο της Δράσης 16433 – Προστασία – εμβληματικών τόπων και μνημείων πολιτιστικής κληρονομιάς από την κλιματική αλλαγή, εκτός άλλων έργων, υποβλήθηκε και υλοποιήθηκε από τη Διεύθυνση Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων του ΥΠΠΟ το έργο με τίτλο «Σχεδιασμός Εθνικής Στρατηγικής για την Προσαρμογή της Προστασίας των Μνημείων Πολιτιστικής Κληρονομιάς στις Επιπτώσεις της Κλιματικής Αλλαγής» (κωδ. ΟΠΣ ΤΑ 5150171), συνολικού προϋπολογισμού 1.615.200,00 €, το οποίο ολοκληρώθηκε στις 28/02/2026 και έχει αποπληρωθεί στο σύνολό του. Το έργο αφορά στην ανάπτυξη Εθνικής Στρατηγικής για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής στους αρχαιολογικούς χώρους και τα μνημεία της χώρας, μεταξύ των οποίων και στον Μυστρά και στην Μονεμβασία. Το έργο περιέλαβε την εκπόνηση ερευνητικού προγράμματος από το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών και το Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών. Αντικείμενο του ερευνητικού προγράμματος ήταν η καταγραφή και η αναγνώριση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής σε επιλεγμένους αρχαιολογικούς χώρους και μνημεία στο σύνολο της επικράτειας, η εκτίμηση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής σε επόμενες κλιματικές περιόδους μέσω προσομοιώσεων κλιματικών μοντέλων υψηλής χωρικής ανάλυσης και η διαμόρφωση ενός ολοκληρωμένου πλαισίου δράσης.

Στο πλαίσιο του έργου έχουν συνταχθεί χάρτες τρωτότητας για τον προσδιορισμό των κλιματικών δεικτών, μεταξύ άλλων αρχαιολογικών χώρων και μνημείων και για τον Μυστρά και την Μονεμβασιά.

2. Στο πλαίσιο της Δράσης 16485 - Πολιτιστικές διαδρομές σε εμβληματικούς αρχαιολογικούς χώρους και μνημεία υποβλήθηκε προς χρηματοδότηση στο Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και υλοποιήθηκε από τη Διεύθυνση Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων του ΥΠΠΟ το έργο με τίτλο «Πολιτιστική διαδρομή: Μνημειακά έργα Κυκλώπων και ανθρώπων κατά τη Μυκηναϊκή περίοδο (2η χιλιετία π.Χ.)» (κωδικός ΟΠΣ ΤΑ 5150206), Το έργο, το οποίο εντάχθηκε στις 17/02/2022 με π/υ 500.000€ και ολοκληρώθηκε στις 30.04.2026 με συνολικές δαπάνες 487.221,45€.

Στο πλαίσιο του έργου σχεδιάστηκε και υλοποιήθηκε πολιτιστική διαδρομή με πυρήνα τη μυκηναϊκή μνημειακή αρχιτεκτονική. Ο κύριος άξονας της διαδρομής συντίθεται από σημαντικούς αρχαιολογικούς χώρους και μνημεία του μυκηναϊκού κόσμου στην ηπειρωτική χώρα που αποτελούν τους σταθμούς της διαδρομής. Τα ανωτέρω τροφοδότησαν διαδραστική ψηφιακή πλατφόρμα προβολής της πολιτιστικής διαδρομής, η οποία είναι προσβάσιμη μέσω της ηλεκτρονικής διεύθυνσης <https://www.mycenaeanroute.gr>. Παράλληλα, η διαδρομή παρουσιάζεται σε ολιγόλεπτο βίντεο, το οποίο είναι διαθέσιμο μέσω της ηλεκτρονικής διεύθυνσης <https://www.youtube.com/watch?v=yL5JkyDkBbw&t=7s>. Οι σταθμοί της Μυκηναϊκής Πολιτιστικής Διαδρομής στην Περιφερειακή Ενότητα Λακωνίας είναι το Ανάκτορο Αγίου Βασιλείου στο Ξηροκάμπι, οι Θαλαμοειδείς τάφοι Πελλάνας, ο Θολωτός τάφος στο Βαφειό και το Μενελάειο.

3. Στο πλαίσιο της Δράσης 16536 - Αναβάθμιση καταστημάτων & προϊόντων του Οργανισμού Διαχείρισης και Ανάπτυξης Πολιτιστικών Πόρων (πρώην ΤΑΠΑ), με την υπ' αριθμ. 48197/08.04.2022 Υ.Α., εντάχθηκε το έργο «SUB. 4 - Αναβάθμιση υποδομών και εκσυγχρονισμός του εξοπλισμού 30 Πωλητηρίων του ΟΔΑΠ» (κωδικός ΟΠΣ ΤΑ 5158855), με συνολικό προϋπολογισμό 4.374.720,00€. Το έργο αφορούσε στην αναβάθμιση των υποδομών και στον εκσυγχρονισμό του εξοπλισμού των πωλητηρίων σε σημαντικούς αρχαιολογικούς χώρους της χώρας, προκειμένου να αναβαθμιστούν οι παρεχόμενες υπηρεσίες προς τους επισκέπτες. Συγκεκριμένα, το έργο αφορούσε στην ενεργειακή αναβάθμιση των κτηριακών εγκαταστάσεων (αλλαγή κουφωμάτων / κλιματισμού, θερμομόνωση, υγραμόνωση, αναβάθμιση προθηκών, βελτίωση διαρρυθμίσεων, χρωματισμοί και γενικότερες επισκευές). Το έργο υλοποιήθηκε μέσω οκτώ (8) υποέργων. Το υποέργο 6 αφορούσε στην εκτέλεση των προαναφερόμενων εργασιών, μεταξύ άλλων, και στα πωλητήρια των αρχαιολογικών χώρων του Μυστρά και της Μονεμβασίας. Η σχετική σύμβαση υπογράφηκε στις 11.11.2024 με προϋπολογισμό 336.557,94€ και ολοκληρώθηκε στις 30.04.2026.

Επιπλέον, το ΥΠΠΟ, στο πλαίσιο της στρατηγικής του για την αναβίωση και τον επαναπροσδιορισμό της ελληνικής χειροτεχνίας, υλοποίησε, με χρηματοδότηση από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, τα έργα «Sub.2.1 Δράσεις προετοιμασίας εφαρμογής Πρότυπης Στρατηγικής Ανασύστασης/Ανάπτυξης και Επαναπροσδιορισμού της Ελληνικής Χειροτεχνίας», συνολικού προϋπολογισμού 2.250.476,00€, και «Sub.2.3 Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα για την ανάπτυξη δεξιοτήτων που σχετίζονται με τη Χειροτεχνία», συνολικού προϋπολογισμού 7.011.566,35€.

Στόχος των ανωτέρω έργων είναι η ανασύσταση και ανάπτυξη της ελληνικής χειροτεχνίας, η ενίσχυση της βιωσιμότητας του κλάδου και η δημιουργία νέας γενιάς καταρτισμένων χειροτεχνών, μέσω πιστοποιημένης εκπαίδευσης, επιχειρηματικής υποστήριξης και διεθνούς δικτύωσης, καθώς και στην αναγνώριση και ενίσχυση επιμέρους κλάδων, με έμφαση στην Υφαντική, τη Ξυλοτεχνία και την Αγγειοπλαστική, με σκοπό την αναβίωση, μετεξέλιξη και αναβίωσή τους. Στο πλαίσιο των ανωτέρω έργων, το ΥΠΠΟ σύναψε Προγραμματικές Συμβάσεις με τα Πανεπιστήμια Θεσσαλίας, Δυτικής Αττικής και Δυτικής Μακεδονίας για την υλοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων μέσω των Κέντρων Επιμόρφωσης και Δια Βίου Μάθησης (ΚΕΔΙΒΙΜ) σε 19 εκπαιδευτικές δομές (10 δομές Υφαντικής, 4 δομές Ξυλοτεχνίας, 5 δομές Κεραμικής) σε 8 Περιφέρειες της χώρας και απευθύνονταν σε επαγγελματίες, ερασιτέχνες, ανέργους και ευάλωτες κοινωνικές ομάδες. Στο Γεράκι Λακωνίας λειτούργησε από το ΚΕΔΙΒΙΜ του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής μία εκ των δομών Υφαντικής, από την οποία αποφοίτησαν 14 εκπαιδευόμενοι.

Το ΥΠΠΟ ανέλαβε, επίσης, την προμήθεια του απαραίτητου εξοπλισμού για την υλοποίηση των παραπάνω εκπαιδευτικών προγραμμάτων, ενώ, μέσω σχετικής Προγραμματικής Σύμβασης Πολιτισμικής Ανάπτυξης μεταξύ ΥΠΠΟ και με το Δίκτυο Πόλεων Ανάπτυξης (ΔΕΠΑΝ), πραγματοποιήθηκαν, όπου κρίθηκε απαραίτητο, οι αναγκαίες εργασίες για την κατάλληλη διαμόρφωση των κτηρίων όπου στεγάστηκαν οι υποδομές.

Τέλος, το ΥΠΠΟ, σε συνεργασία με το Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης και με φορέα υλοποίησης την «Κοινωνία της Πληροφορίας Μονοπρόσωπη Α.Ε.», υλοποιεί πρόγραμμα συνολικού προϋπολογισμού 2.882.610€ με αντικείμενο την ενίσχυση του παραγωγικού εξοπλισμού και τον ψηφιακό μετασχηματισμό των χειροτεχνικών επιχειρήσεων, μέσω επενδύσεων σε εξοπλισμό, ψηφιακά εργαλεία και σύγχρονες μεθόδους προβολής, καθώς και την αναβάθμιση των προϊόντων μέσω υιοθέτησης διεθνών προτύπων πιστοποίησης.

Το Υπουργείο Πολιτισμού, ανταποκρινόμενο πλήρως στον θεσμικό του ρόλο, και υπερκεράζοντας τις δημογραφικές, κοινωνικές και αναπτυξιακές προκλήσεις του Νομού Λακωνίας, υλοποίησε και συνεχίζει να υλοποιεί με συνέπεια πλήθος έργων, δράσεων και προγραμμάτων, με σκοπό την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς και την αναβάθμιση της ποιότητας ζωής των κατοίκων και των επισκεπτών της περιοχής.

Η Υπουργός Πολιτισμού
ΛΙΝΑ ΜΕΝΔΩΝΗ

Πίνακας Αποδεκτών:

1. Βουλευτή κα Παναγιώτα Γρηγοράκου
2. Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών
3. Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών
4. Υπουργείο Υγείας
5. Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας
6. Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων
7. Υπουργείο Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας
8. Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού

Εσωτερική Διανομή:

1. Γραφείο Γενικού Γραμματέα Πολιτισμού
2. ΓΔΑΠΚ
3. ΓΔΑΜΤΕ
4. ΔΙΠΚΑ
5. ΔΒΜΑ
6. ΔΑΒΜΜ
7. ΔΜΕΕΜΠΚ
8. ΕΦΑ Λακωνίας
9. ΔΑΑΜ
10. ΔΣΑΝΜ
11. ΓΔΣΠ
12. ΕΔΕΠΟΛ
13. ΟΔΑΠ